

Sokszínűség, hasznosság...

„Az új szervezetek fokozatosan beilleszkednek a szocialista gazdálkodási rendszerbe, hozzájárulnak a vállalati gazdálkodás eredményeihez, a lakosság színvonalasabb ellátásához.” (Idézet a XIII. pártkongresszus irányelveiből.)

A kongresszusi irányelvekből idéztünk mostanában. Egy-egy mondatát, megállapítását izlelgetjük, megpróbáljuk szembevetni a gyakorlati életből vett tapasztalatokkal. Eljutunk egyik végétől a másikig, míg gyorsan rájövünk arra is, hogy kiragadott példánk önmagukban nehezen magyarázhatók, érthetők. Együtt az egész, úgy kerek. Viszont ha boncolgatjuk például a gazdasági kérdéseket, találunk kulcsfontosságú megállapításokat: „Fokozni kell a gazdaság jövedeltermelő képességét.” Kimondani egyszerűnek tűnik ezt a mondatot, a célkitűzést megvalósítani ezerszer nehezebb. Mondogatójuk a magunkét: hatékonyság, termékszerkezet-átalakítás, szervezettség, fegyelem, technikai fejlesztés, rugalmasság, takarékosság, vállalkozóképesség... De külön-külön egyik sem áll meg a lábán.

A közgazdasági szakemberek is állandóan azt mondogatják, hogy dolgozzunk hasznosabban, eladható termékeket gyártsunk. A hasznosság követelményében találkoztunk manapság a legtarkább virágoskerttel. A kishözvetkezetektől kezdve a gazdasági munkaközösségekig, s egyéb vállalkozási formákig. A vita körülöttük még ma is pezsgő, bár létjogosultságukat egyre kevésbé kérdőjelezzük meg. Közvetlen környezetünkben is gyakran látunk új vállalkozási formákat.

A múltkor összehalmoztam egy tévészerelevél, aki a szomszédos kisvárosban él és dolgozik. Újságolta, hogy önállósították magukat. Talán kiváltotta az iparendélyt? — kérdeztem tőle. Aztán kiderült, hogy szó sincs erről, hanem szegedi központjuktól kaptak önálló elszámolási jogot. Elmondta, hogyan és milyen körülmények között dolgoztak korábban és milyen lett a helyzetük, mint önállóknak. Gondolom, sok hasonló „üzemegység” jár azonos cipőben. A fiatal szerelőről tudom, hogy szakmájának kiváltsága, érettségi után egyetemre, főiskolára pályázott. Csak a körülményei azonban nem engedték. Az elektromos és a háztartási gépeket javító szövetkezetben szerzett képesítést. Viszonylag jól is keresett, föltételezésem szerint nem volt „rászorulva” erre az önállóságra.

Példájuk azonban fölemlíthető, ha azt nem is mondhatjuk valami különlegesnek, egyedinek. Abban a szervizben azelőtt volt egy függetlenített vezető, egy adminisztrátor, egy rendelésfölvéve és egy takarítónő, s mindössze öt szerelő. A bevitt készülékeket kijavították, illetve a helyszínen mentek meggyógyítani a hibás berendezéseket. Nagyjából mindenki egyforma fizetést kapott. Ez már eleve nem tetszett néhány nagyobb tudású és fürgébb mesternek, s természetesen az sem, hogy a fölvéve irodában inkább terefere folyt, mint munka. Kapva kaptak az ajánlaton, legyenek önszámolók. Ezt a központ is szívesen vette, hiszen az a részlegük évente 60 ezer forinttal szaporította a veszteségüket. Az ajánlat igazán kemény volt: a hatvanézes veszteség helyett fizessenek harmincezer forintot a szövetkezet központi kasszájába, a többivel gazdálkodjanak kedvükre. Árakat, javítási költségeket nem emelhetnek, a megvásárolt, illetve a központ raktárából elvitt anyagok, alkatrészek árával havonta kell elszámolniuk.

S ki lett a főnök? Elmondta, hogy öt bízták meg társai a csoport vezetésével. Bátor legénynek bizonyult, s nem sokat teketóriázott. Leültek és megbeszélték, megtervezték a szerviz új vezetését. Első lépésük az volt, hogy kiszámították, mennyivel kereshetnek többet, ha többet is dolgoznak. Aztán föltették a kérdést: szükség van-e mindenkire? Könnyen és gyorsan belátták, zavartalan munkájukhoz egyetlen tisztviselő is elegendő, hiszen az képes arra, hogy a megrendelőkkal foglalkozzon, sőt marad ideje arra is, hogy a szerelők adminisztrációját elvégezze, intézze a pénzügyeket, megrendelje az alkatrészeket. Takarító sem kell, hiszen a szerelőasztalát mindenki rendbe hozhatja. Végül tehát — természetesen közös megegyezéssel — megváltak a főnöktől és még két alkalmazottuktól. „A verki szépen megy tovább, van ugyan olyan társunk, aki csak annyit keres, mint a régebbi szép időkben, de vannak, akik kétszer, háromszor annyit. A megrendelőink is jobban jártak, mivel gyorsabban kijavítottuk készülékeiket. Egy viszont igaz, többet dolgozunk.”

S a példák sokaságát emlegethetnénk, de alighanem fölösleges. Mint ahogyan azt is fölöslegesnek tűnik hangoztatni, hogy a magyar népgazdaságban az ipari vállalatoknak, s a mezőgazdasági nagyüzemeknek van meghatározó szerepük de e nagy szervezetek mellett, azokkal együttműködve a kisebbek létjogosultságát kár volna vitatni. A vadhejtásokat viszont nyesegetni nemcsak érdemes, hanem szükséges is. A kongresszusi irányelvekből is az olvasható ki, hogy ezek az új szervezetek fokozatosan beépülnek a szocialista gazdaságba.

Gazdag István

Kár a benzinért!?

Tények, kutatások,
kamionosok

„Piszok idő!” — köszönnek egymásra az ismerősök a villamosmegállóban. Piszkosfehér az út, és ónosó-cseppek koppannak az ablakokon. Felhajtott gallérujaik mögé húzzák a nyakukat az utcára merészkedők. Az Izabella hídon egy mellett elhaladó teherautó fröccsent rám saras hőzuhatagot. Amikor leolvad arcomról a hó, úgy érzem, mintha cigarettával égettem volna az arcom. Kitaposom az út széli havat, ahogy a Budapesti úti ÁFOR-benzinkúthoz érek.

A „kutasok” munkájáról akartunk írni, amikor először beszéltünk a kút vezetőjével. Az első megbeszélés sikerrel zárult, a második már megkötéseket javasolt, a harmadik pedig egyenesen megtöltötte!

— Ki ne írja a nevünket —, mondja a két ügyeletes benzinkutas vasárnap délelőtt. Igazolásképp elébem tesznek egy „vezéri” utasítást. A stenciles papíron a kötelességek áradata és a tiltások nyolcszoros bekezdése. Nem nyilatkozhat, nem mondhatja el... Nem lehet véleménye, ha kérdezik, azt felelheti, hogy itt sem vagyok... Pedig csak

Szegeden, a Budapesti úti ÁFOR benzinkút néhány kockáját pergettük le. Azt kevesen tudják, hogy az ÁFOR közel 100 milliárd forint körüli forgalmával az ország egyik legnagyobb kereskedelmi vállalata. Az ÁFOR hálózatában 413 üzemanyagöltő állomásnál lehet benzint, gázolajat és különféle motorkenőanyagot vásárolni. A kutak közül 73 éjjel-nappal nyitva tart. (Ilyen a szegedi is!) A töltőállomásoknál egyébként megindult egy újfajta kereskedés is, amely korszerűbb üzletpolitika megnyilvánulása. Az új üzleti vállalkozás nem más, mint alkalmazkodás a piac változásaihoz.

Természetes, hogy az ÁFOR-benzinkutak profilja alapvetően nem változik ezután sem. Viszont törekszik a változatos és célszerű kínálatra, azt akarják elérni, hogy az általuk bevezetett cikkek jelentős részét a szakosított üzemanyagöltő állomásoknál mindig meg lehessen kapni. Ezután is elsőbbséget élveznek az ÁFOR hálózatában nélkülözhetetlen autós felszerelési cikkek és apróbb alkatrészek, így az ékszíj, a megszakító, a gyújtógyertya, a trafó, a kondenzátor, a többi apró elektromos szerelvény, a benzinpumpa tartozékai, a szűrők és persze az autógumi.

Sikeri aratott — mint Szegeden is — a palackos gáz kutaknál történő cseréje. Erre közel húsz benzinkútnál és négy ÁFOR-telepen van már lehetőség.

az életükről, a választott szakmáról szeretnék beszélni velük. Ha személyhez kötöm mondanójukat, már csak azt írhatom, hogy az egyik sísapkában van, a másik meg hajdonfőtt. Ettől kezdve az egyik lesz a Sísapka, a kollégája pedig a Sapkanélküli. Ugye, mennyire nevetséges ez?

— Mióta „kutas”? — kérdezem a Sapkanélkülit.

— Voltam lángossütő is, aztán gépkocsivezető, 1984. május 2-ától pedig benzinkutas. Akkoriban azt mond-

getünk, amikor belép didegve a Sísapka.

— Manapság mindenki a „jatt” ellen szövegel. Ön szerint, hogy lehet megélni 1800 forint fixből? Ehhez jön még, a jattól kívül közel 1200 forint! Persze, a jutalékért gázpalackot cserélünk, lemossuk a szélvédőt, megnézzük az olajszintet, kompresszorozzuk a gumikat, feltöltjük fagyállóval a kocsit, felvilágosítást adunk műszaki kérdésekre, mosóport és üdítő italt árulunk, és autóalkatrészeket.

— Az Önök szakmájában kényszerítő erővel érvényesül a borralaló. Változott-e a korábbi szokás?

— Hajaj? De mennyire. Elmesélek egy sztorit — mondja a Sapkanélküli —. A keverékes kút előtt ücsörgött egy „varjú”, 300-ért kért „anyagot”. Véletlen 302-re pörgött a mutató, és kiverete a balhét...

A Sapka veszi át a szót: — Manapság már az a divat, hogy 3—4, vagy 500-ért kérnek az emberek benzint. Ne csodálkozzon, húszért mérjük literjét. Az viszont új dolog, hogy többen meg-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Virág — vasárnap

Árvay Sándor és fia, Árvay Kálmán nyitotta meg az árvíz utáni években azt a cukrászdát, amely ma a tősgyökeres szegedinek éppúgy kedvelt helye, mint a messziről idelátogató idegenek. Ha 1922-ben el nem adják, lehet, hogy ma mindenki az „Árvayt” keresi a Klauzál tér sarkán, így azonban a Virág cukrászdát. S ha a névhez hűek maradtunk, úgy kellene írni:

Virágh. A Temesvárról Szegedre költözött testvérek, Virágh Géza, József és Béla nevéhez fűződik a cukrászda „felvirágzása”, s a magas szakmai színvonal biztosítása. Utolsó tulajdonosát, Virágh Bélát a helyi cukrászok elnökévé választották. Pedig „csak” jogászdoktor volt... A Virágban készült riportunkkal — Somogyi Károlyné itt látható fotóival — a 3. oldalon hívjuk meg olvasóinkat „a” Virágba.

